

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINIŲ
RŲŠIŲ ĮSTATYMO 96 STRAIPSNIO 1 IR 4 DALIŲ ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO

Institucija	Pastabos	Ivertinimas
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022-11-25 išvada Nr. NV-3380	1. Projekto preambulėje nurodyto Elektroninių ryšių įstatymo (toliau – Įstatymas) 96 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „visi asmenys, dalyvaujantys keičiantis duomenimis, Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis imasi būtinų priemonių duomenų saugumui užtikrinti, <i>o tam reikalinga papildoma įranga įsigijama ir išlaikoma valstybės lėšomis</i> “, o šio straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „kai yra motyvuota teismo nutartis arba kitas įstatymuose numatytas teisinis pagrindas, tikio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) elektroninių ryšių paslaugas, privalo sudaryti techninę galimybę kriminalinės žvalgybos pagrindinėms institucijoms, žvalgybos institucijoms Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo nustatyta tvarka, o ikiteisminio tyrimo įstaigoms – Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka kontroliuoti elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos turinį. <i>Tam reikalinga įranga įsigijama ir išlaikoma valstybės biudžeto lėšomis</i> “. Taigi, Įstatymo nuostatose, kurių pagrindu siūlomas Projekte teisinis reguliavimas, nustatyta, <i>kokiomis lėšomis</i> įsigijama ir išlaikoma nurodyta įranga (Projekte nustatytas tik jos įsigijimas). Primant bet koki įstatymą valstybės biudžeto lėšos turi būti numatomos jo nuostatų įgyvendinimui . Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų yra neskiriama arba skiriama nepakankamai (Konstitucinio Teismo	Kaip teisingai nurodyta pastaboje, įstatymų įgyvendinimui valstybės biudžeto lėšos <u>turi būti numatomos</u> (taigi, reikalingas aktyvus „numatymo“ veiksmas), nes deklaratyvi įstatymo norma („ <i>įranga įsigijama ir išlaikoma valstybės lėšomis</i> “) nėra pakankama, t. y. nenustato subjekto, kuriam skiriamos valstybės biudžeto lėšos šių nuostatų įgyvendinimui, Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) taikymas nebūtų užtikrintas. Vyriausybė, būdama atsakinga už įstatymų įgyvendinimą, 2010 m. Ryšių reguliavimo tarnybos nuostatus papildė funkcija – įsigyti, valdyti, prižiūrėti ir atnaujinti įrangą, naudojamą Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 77 straipsnio 1 ir (ar) 3 dalyse nurodytais tikslais (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 476). Šio nutarimo teikime buvo nurodyta, kad „Toks Ryšių reguliavimo tarnybos funkcijų išplėtimas <...> leis elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos turinio kontrolės sistemos finansavimą užtikrinti iš Ryšių reguliavimo tarnybos gaunamų pajamų.“ (https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lv/TAK/TAPIS.29470?jfwid=exnc2eb9l). Taigi, Vyriausybė 2010 m. <u>numatė</u> valstybės lėšų, reikalingų ERĮ 77 straipsnio 1 ir (ar) 3 dalyse (pagal galiojančią ERĮ redakciją 96 straipsnio 1 ir 4 dalyse) nurodytos įrangos finansavimui, šaltinį. Vyriausybė 2022 m. rugsėjo 21 d. nutarimu Nr. 959 nustatė, kad 2024 m. sausio 1 d. netenka galios Ryšių reguliavimo tarnybos nuostatų 21.5 papunktis, kurio tikslas yra numatyti ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytos įrangos finansavimo šaltinį ir užtikrinanti šių nuostatų įgyvendinimą, tačiau nenumatė lėšų, iš kurių ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytos įrangos finansavimas bus užtikrintas nuo 2024 m. sausio 1 d. Valstybės saugumo departamentas pažymi, kad ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatos „ <i>įranga įsigijama ir išlaikoma valstybės lėšomis</i> “, kai įstatyme kartu nėra apspręsta atsakinga institucija, nėra įprasta Lietuvos teisėkūros praktika, būtent todėl yra būtina priimti sprendimą

2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). <i>Tad lieka neišaiški Projektu sprendžiama problema.</i>	dėl tolesnio šios įstatymo normos įgyvendinimo, t. y. <u>numatyti įstatymo įgyvendinimui būtinų lėšų šaltinį (tokia būtinybė yra konstatavęs ir Konstitucinis Teismas).</u> Nepriėmus sprendimo dėl minėtų ERĮ nuostatų įgyvendinimo, nuo 2024 m. sausio 1 d. būtų neužtikrintas ERĮ taikymas, o kartu ir valstybės funkcijų, būtinų užtikrinant viešąją saugumą ir nacionalinį saugumą, vykdymas. Pažymėtina, kad ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodyta įranga naudojama ikiteisminio tyrimo įstaigų, kriminalinės žvalgybos institucijų, prokuratūros ir teismų, taip pat kitos žvalgybos institucijos – Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie KAM, funkcijoms vykdyti. Taigi, įranga nėra skirta tik Valstybės saugumo departamento funkcijoms vykdyti, o pagrindiniai įrangos naudotojai (kurie įrangą savo funkcijoms vykdyti naudoja didesne apimtimi nei Valstybės saugumo departamentas) yra Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos kriminalinė policija ir Muitinės kriminalinė tarnyba.
2. Biudžeto sandaros įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai naudojami valstybės ir savivaldybių <i>funkcijoms atlikti</i> . Esant poreikiui, kad atitinkamos valstybės biudžeto lėšos būtų skiriamos Valstybės saugumo departamentui konkrečios funkcijos įgyvendinimui, ją galėtų būti papildyti Valstybės saugumo departamento nuostatai (jei ši funkcija yra nuolatinio (tėstinio) pobūdžio darbai (veiksmai), t. y., turi būti ne tik įsigyjama įranga, kaip nurodyta Projekte, bet ir ji išlaikoma ir kita). Taip yra ir galiojančiame teisiniame reguliavime, t. y., iki 2024 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 1029, 21.5 papunkčio redakcijoje nustatyta, kad Ryšių reguliavimo tarnyba įsigyja, valdo, prižiūri ir atnaujiną įrangą, naudojamą Įstatymo 96 straipsnio 1 ir (arba) 4 dalyse nurodytais tikslais.	Valstybės saugumo departamento nuostatus, kitaip nei Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos nuostatus, tvirtina Valstybės saugumo departamento direktorius (Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo 28 straipsnio 2 dalis), o ne Vyriausybė, kuriai yra suteikti įgaliojimai priimti poįstatyminius aktus nepriklausomai nuo to, ar jai įstatymu buvo nustatytas toks pavedimas, ar ne, todėl ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalis įgyvendinančios nuostatos turėtų būti nustatytos Vyriausybės nutarimu, o ne papildant Valstybės saugumo departamento nuostatus. Pažymėtina ir tai, kad Valstybės saugumo departamento nuostatuose, paisant teisės aktų hierarchijos principo, dėstomos tik įstatymais ir juos įgyvendinančiais teisės aktais departamentui priskirtos funkcijos. Vyriausybės sprendimas tam tikrą funkciją išbraukti iš kitos valstybės institucijos nuostatų nesudaro teisinio pagrindo Valstybės saugumo departamento direktoriui į nuostatus savo nuožiūra įtraukti iš esmės naują funkciją, susijusią ne su Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatyme nustatytų uždavinių įgyvendinimu, o su kitų valstybės institucijų funkcijų vykdymo užtikrinimu. Valstybės saugumo departamento vertinimu, toks funkcijos <i>prisisiskyrimas</i> būtų ne tik nepagrįstas, bet ir pažeidžiantis teisės viršenybės principą.

<p>3. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 22 punkte nustatyta, kad rengiant naują teisės akto projektą, preambulėje paprastai nurodomas teisės akto priėmimo teisinis pagrindas. Projekto preambulėje nurodytos įstatymų nuostatos <i>nera teisinis pagrindas</i> Vyriausybei priimti siūlomo turinio nutarimą. Šiose nuostatose nenustatyta, kad Vyriausybė turėtų priimti poįstatyminį teisės aktą dėl nurodytos įrangos įsigijimui reikalingų valstybės biudžeto asignavimų.</p>	<p>Konstitucinis Teismas yra konstatavęs (Konstitucinio Teismo 1999 m. lapkričio 23 d. nutarimas, Konstitucinio Teismo 2000 m. kovo 15 d. nutarimas ir kt.), kad pagal Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktą Vyriausybė gali priimti poįstatyminius aktus nepriklausomai nuo to, ar jai įstatymu buvo nustatytas toks pavedimas, ar ne. Tokį konstitucinį Vyriausybės įgaliojimų reguliavimą lemia tai, kad valstybės valdymo sritys ir valdymo funkcijos yra labai įvairios, jos gali kisti. Vyriausybės veikla yra ne tik vykdomojo, bet ir tvarkomojo pobūdžio.</p> <p>Taigi, atsisivėlgiant į konstitucinius Vyriausybės įgaliojimus užtikrinant įstatymų įgyvendinimą ir pirmojoje pastaboje įvardytą Konstitucinės doktrinos principą (įstatymų įgyvendinimui valstybės biudžeto lėšos turi būti numatomos), taip pat i tai, kad vadovaujantis Konstitucijos 94 straipsniu, Vyriausybė turi garantuoti valstybės saugumą ir viešąją tvarką (tinkamas šios įrangos įsigijimo ir priežiūros finansavimas yra būtina prielaida valstybės viešajai tvarkai ir valstybės saugumui užtikrinti), nepagrįsta teigti, kad pateiktam Projektui nėra teisinio pagrindo.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, kad analogiška teisėkūros praktika yra taikoma. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 3 d. nutarimo Nr. 789 „Dėl Ūkio subjekto, teikiančių elektroninių ryšių tinklų ir (ar) elektroninių ryšių paslaugas, išlaikyti už įdiegtos įrangos išlaikymą, kompensavimo valstybės lėšomis tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ 2.1 papunkčiu nustatyta, kad už šios įrangos išlaikymą ūkio subjektams kompensuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. Tokia nuostata patvirtina, kad nėra ir negali būti savaimė suprantama, kad ERĮ 96 straipsnio 1 ir 4 dalių įgyvendinimui reikalingos lėšos bus numatytos Valstybės saugumo departamentui skiriant valstybės biudžeto asignavimus šios įrangos įsigijimui, kaip naujai ir daugelio kitų valstybės institucijų funkcijų vykdymui užtikrinti reikalingai funkcijai, jei tai nebus nustatyta įstatymą įgyvendinančiu teisės aktu.</p>
---	---

 Lietuvos Respublikos
 valstybės saugumo departamento
 direktoriaus pavaduotojas
 VADOVOTAS KAZEMBA
 2023-01-04